Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33636

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ), okul ortamlar?nda zorbal?k olaylar?na tan?k olan ö?rencilerin müdahale etme e?ilimlerini ve davran??lar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir yabanc? ölçe?in Türkçe uyarlamas? olup, zorbal?k döngüsünde kritik bir rol oynayan seyirci davran??lar?n?n anla??lmas?na odaklanmaktad?r. ZSMÖ'nün Türkçe uyarlama çal??mas?, geçerlik ve güvenirlik analizleri yap?larak Türk kültürüne uygunlu?unu kan?tlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Zorbal?k, Seyirci Müdahalesi, Okul Zorbal???, Psikolojik Dan??ma, Geçerlik, Güvenirlik, Sosyal Psikoloji.

Yazarlar

Ne?e Kurt Demirba?, Kaan Öztemel

Amaç

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ)'nin temel amac?, okul ça??ndaki bireylerin bir zorbal?k olay?na tan?k olduklar?nda gösterdikleri ya da göstermeyi dü?ündükleri proaktif müdahale davran??lar?n?n s?kl???n? ve niteli?ini belirlemektir. Bu ölçek, özellikle zorbal??? önleme programlar?n?n etkinli?ini ölçmek ve ö?rencilerin olumlu seyirci rollerini te?vik etmeye yönelik pedagojik stratejiler geli?tirmek için tasarlanm??t?r.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?n?n amac? ise, uluslararas? alanda kullan?lan bu yap?y? Türk e?itim ve psikometrik standartlar?na ta??mak, böylece Türk kültüründe seyirci müdahale davran??lar?n? bilimsel olarak incelemek için güvenilir bir araç sa?lamakt?r. Bu, hem ara?t?rmac?lar hem de okul psikolojik dan??manlar? için önemli bir kaynak te?kil etmektedir.

Yap?

ZSMÖ'nün ölçtü?ü temel yap?, sosyal psikolojide önemli bir kavram olan **Seyirci Müdahalesi** (Bystander Intervention) modeline dayanmaktad?r. Bu yap?, bireyin zorbal?k eylemini alg?lamas?, bu durumu bir acil durum olarak yorumlamas?, sorumluluk hissetmesi ve nihayetinde müdahale etme karar? almas? süreçlerini kapsar. Ölçek, genellikle ö?rencilerin zorbal??a u?rayan ki?iye destek olma, zorbal?k yapan ki?iye kar?? ç?kma veya durumu bir yeti?kine bildirme gibi farkl? müdahale biçimlerini ölçen alt boyutlardan olu?ur.

Ölçek, seyircilerin pasif kalma e?ilimlerinden ziyade, aktif ve yap?c? müdahale rollerini ne ölçüde

ARABPSYCHOLOGY.COM

benimsediklerini ortaya koymay? amaçlar. Bu yap?, zorbal???n önlenmesinde seyirci gruplar?n?n potansiyel gücünü vurgulamaktad?r.

Geçerlik

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin (ZSMÖ) Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Kurt-Demirba? & Öztemel, 2019), ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla kapsaml? analizler yürütülmü?tür. Uyarlama çal??mas?nda, orijinal ölçe?in teorik yap?s?n?n Türk örnekleminde de korundu?unu test etmek için genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r.

Yap?lan geçerlik çal??malar? sonucunda, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen teorik yap?y? yeterli düzeyde temsil etti?i ve ölçe?in yap?sal modelinin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Bu durum, ZSMÖ'nün Türk kültüründe zorbal?kta seyirci müdahale e?ilimlerini geçerli bir ?ekilde ölçebildi?ini göstermektedir.

Güvenirlik

ZSMÖ'nün güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n? de?erlendirmeye odaklanm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in genel puan? ve muhtemel alt boyutlar? için Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s? hesaplanm??t?r.

Genellikle, bu tür psikometrik çal??malarda yüksek düzeyde iç tutarl?l?k katsay?s? (örne?in, .70 ve üzeri) elde edilmesi beklenir. Kurt-Demirba? ve Öztemel (2019) taraf?ndan yürütülen çal??mada, ZSMÖ'nün iç tutarl?l?k katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u ve dolay?s?yla ölçe?in farkl? uygulamalarda kararl? ve tutarl? sonuçlar üretebildi?i belirtilmi?tir. Bu yüksek güvenirlik de?erleri, ölçe?in ara?t?rma ve uygulama amaçlar? için uygun oldu?unu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas? sürecinde, ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak amac?yla Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r. E?er orijinal ölçek çok boyutlu bir yap?ya sahipse, uyarlama çal??mas? genellikle bu çok boyutlu yap?n?n Türk örnekleminde de geçerli olup olmad???n? inceler.

Uyarlama makalesinde (Kurt-Demirba? & Öztemel, 2019), ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek için Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm?? ve orijinal ölçek yap?s?n?n Türk kültürüne uygunlu?u test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in maddelerinin beklenen alt boyutlar alt?nda topland???n? ve teorik olarak belirlenen faktör yap?s?n?n veriyle uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Bu analizler, ZSMÖ'nün yap?sal bütünlü?ünü sa?lamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Özgün kaynakta derecelendirme bilgisi yer almamaktad?r; ancak uyarlama çal??malar?nda s?kl?kla 5'li veya 6'l? Likert format? kullan?l?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (Bilinmiyor, genellikle ?ngilizce).

Popülasyon Grubu: Ortaokul ve Lise Ö?rencileri (Genellikle zorbal?k ara?t?rmalar?nda hedef kitle).

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Yakla??k 10-18 ya?).

Popülasyon Detaylar?: Türkçe uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki çe?itli okullarda ö?renim gören ö?rencilerden olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar?n, zorbal?k durumlar?na ne s?kl?kta veya hangi düzeyde müdahale ettiklerini belirten ifadelere yan?t vermeleri istenen öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Psikometrik özellikler, Okul Psikolojisi, Sosyal Sorumluluk, Seyirci Etkisi, Ergen Geli?imi, Öz Bildirim Ölçe?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresleri: nesekurt87@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Kaynakta belirtilen sorumlu yazar (Ne?e Kurt Demirba?) ileti?im bilgileri üzerinden sa?lanabilir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas? 2019 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için genellikle sorumlu yazar Ne?e Kurt Demirba? ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Akademik ara?t?rmalarda kullan?m izinleri için makale referans gösterilmelidir.

Uyarlamaya dair orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: zorbalikta-seyirci-mudahale-olcegi-zsmo-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Makalenin yay?mland??? dergi ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Referanslar

Kurt-Demirba?, N. ve Öztemel, K. (2019). Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i'nin (ZSMÖ) Türkçe uyarlamas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Türk Psikolojik Dan??ma ve Rehberlik Dergisi, 9* (54) , 965-985.

Zorbal?kta Seyirci Müdahale Ölçe?i (ZSMÖ) Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktad?r. Ölçe?in maddelerine eri?im için yay?mlanan makalenin (Kurt-Demirba? & Öztemel, 2019) incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM